

Nieuwkomers 2020 en verder

Integratie, Participatie en meedoen naar vermogen

De aanpak van de Nieuwe wet inburgering in Overbetuwe

Inhoudsopgave

1. Aanleiding	3
2. Visie	3
3. De Huidige Situatie	3
3.1 Inburgering	3
3.2 Maatschappelijke begeleiding	3
3.3 De Participatieverklaring	4
3.4 Inkomen	4
4. De Nieuwe wet inburgering	4
4.1 De drie leerroutes	4
4.2 Nieuwe instroom	5
5. Kader	5
6. Aanpak	5
6.1 Taal	6
6.2 Duale deel/participatie	7
6.3 Wat willen we bereiken?	7
6.4 Maatschappelijke begeleiding onder de nieuwe wet	8
6.5 Preventie en ontzorgen	8
7. Regie op de uitvoering	8
7.1 De klantmanagers	8
7.2 Aandacht voor niet uitkeringsgerechtigden (NUGgers) en vrouwen	9
7.3 Netwerkgregie	9
7.4 Verantwoording aan het Rijk	9
8. Samenwerking	9
8.1 Met andere gemeenten	10
8.2 Landelijk	10
8.3 Criteria voor taalondersteuners	10
8.4 Regierol op beleidsniveau	10
9. Financiering 2020	10
10. Financiering 2021	10
11. Monitoring en evaluatie	11
Bijlage 1 Bestaande initiatieven voor en door statushouders	12
Bijlage 2 Cijfers statushouders	13
Bijlage 3 Overzicht taalniveaus	14

Projectplan nieuwe Wet Inburgering

1. Aanleiding

Het slagingspercentage van inburgeraars is onder het huidige stelsel gezakt van gemiddeld 78% (2013) naar 30% (2017). Nieuwkomers weten hun weg niet goed te vinden in het Nederlandse systeem en kunnen lastig de kwaliteit van de cursus inschatten.

Als reactie op de knelpunten in het huidige inburgeringsstelsel verandert het stelsel drastisch per 1 juli 2021. Gemeenten worden dan wettelijk verantwoordelijk voor de inburgering van nieuwkomers. Hieronder volgt een plan van aanpak waarin we aangeven hoe Overbetuwe de versnelde, integrale integratie van nieuwkomers en statushouders wil oppakken.

2. Visie

Overbetuwe wil een gemeente zijn waarin iedereen zich kan ontwikkelen (zie visie op de participatieverklaring van augustus 2016 (corona 16uit18410)) om zelfstandig een sociaal en economisch bestaan op te bouwen. De gemeente heeft de ambitie om alle nieuwkomers zo snel mogelijk te laten integreren en naar vermogen te laten participeren in de samenleving. Integratie is van belang om ervoor te zorgen dat statushouders binnen hun mogelijkheden zoveel mogelijk participeren en een bijdrage leveren aan de samenleving. De centrale doelstelling is dat niemand aan de kant blijft staan en een bijdrage levert voor zichzelf, de woonkern en de samenleving. Daarvoor is het nodig dat de gemeente de inburgeraars helpt en faciliteert bij het doorlopen van hun inburgering. Alle instrumenten en methoden die we inzetten zijn gericht op het zo snel mogelijk voldoen aan deze behoefte.

Als hierop niet vanaf het begin uitgebreid wordt ingezet, lopen wij het risico dat nieuwkomers niet (goed) integreren en beperkt of niet (kunnen) participeren.

Het recente verleden heeft uitgewezen dat de integratie niet lukt of lang duurt als daar geen extra aandacht aan wordt besteed. Dat geldt ook voor de mate van participatie. Met name (vrijwilligers)werk blijft (langdurig) buiten schot.

Een grote groep van onze inwoners blijft dan geïsoleerd en buitengesloten en doet door het gebrek aan participatie ook langdurig een beroep op de bijstand. Deze combinatie van factoren leidt ook tot een zwaarder beroep op de gezondheidszorg en de WMO.

Dit is onwenselijk voor de statushouders, maar ook voor de gemeente. Een langduriger beroep op de bijstand en andere voorzieningen, leidt tot extra kosten voor de gemeente en beperkte zelfstandigheid/eigen regie voor de statushouder.

Verder is het van belang dat wij ons realiseren dat integratie en participatie er ook aan bijdragen dat de nieuwkomers welkom zijn en blijven in Overbetuwe.

De gemeente Overbetuwe moet en wil de regie gaan voeren. De klantmanager wordt daarbij het centrale aanspreekpunt, de spin in het web.

3. De huidige situatie

3.1 Inburgering

De gemeente heeft geen wettelijke taak met betrekking tot de inburgering. Onder het huidige inburgeringsstelsel wordt van nieuwkomers verwacht dat zij zelf hun inburgering regelen. Dat betekent dat zij een taalaanbieder kiezen waar zij een inburgeringstraject volgen en deze cursus zelf betalen. Daarvoor kunnen zij een lening afsluiten bij DUO tot maximaal € 10.000,-.

De verwachting dat nieuwkomers zelf de regie hebben over hun inburgering, blijkt te hoog gegrepen. Op basis van het rapport 'Inburgering, eerste resultaten Wet Inburgering 2013' (d.d. 24 januari 2017) van de rekenkamercommissie is geconstateerd dat het inburgeringsstelsel onvoldoende effectief is.

3.2 Maatschappelijke begeleiding

Zodra we weten dat iemand in Overbetuwe wordt gehuisvest, biedt Vluchtelingenwerk Oost-Nederland (VWON) begeleiding. Zo gaat er een vrijwilliger mee bij het bezichtigen van de woning, de ondertekening van het huurcontract en het regelen van praktische zaken. De eerste 12 tot 18 maanden na de huisvesting blijft deze vrijwilliger de statushouder(s) begeleiden en wegwijs maken in de maatschappij.

3.3 De Participatieverklaring

In een Participatieverklaringstraject leert een nieuwkomer wat belangrijk is in Nederland, hoe we met elkaar omgaan en waarom we dat zo doen. De gemeente voert dit uit met VWON.

3.4 Inkomen

Het team Werk & Inkomen is betrokken omdat er ook een beroep wordt gedaan op de Participatiewet.

4. De Nieuwe Wet Inburgering

De aanpassingen van het inburgeringsstelsel moeten ervoor zorgen dat gemeenten betere mogelijkheden krijgen om zoveel mogelijk nieuwkomers zo snel mogelijk aan het werk- en op het vereiste taalniveau te krijgen. Het college van B&W van de gemeente is verantwoordelijk voor de uitvoering en verantwoording hierover vindt plaats richting de gemeenteraad.

Ter overbrugging naar de nieuwe wet bereiden de gemeenten zich in 2020 en begin 2021 voor.

De nieuwe Wet Inburgering houdt het volgende in:

- 1 Gemeenten krijgen de **regie op de inburgering**: gemeenten gaan een centrale rol vervullen in de uitvoering. Het gaat om de intake en begeleiding van nieuwkomers en de inkoop van het inburgeringstraject.
- 2 Gemeenten nemen een **Brede Intake** af en stellen een **Persoonlijke Integratie** en **Participatieplan (PIP)** op.
- 3 Er wordt door gemeenten een inburgeringsaanbod **op maat gedaan**. Het uitgangspunt is dat iedere nieuwkomer op een voor hem/haar zo hoog mogelijk niveau inburgert en participeert, het liefst via betaald werk, aan de hand van de **drie leerroutes** (zie verderop). De gemeenten **monitoren de voortgang van de inburgering**.
- 4 Gemeenten blijven het **Participatieverklaringstraject** aanbieden. Dit wordt aangevuld met de **modules: Arbeidsmarkt & Participatie en Kennis van de Nederlandse Maatschappij**.
- 5 Er komen maatregelen op 'ontzorgen': gemeenten krijgen de taak om statushouders te ontzorgen.

4.1 De drie leerroutes

1. Onderwijsroute

Een Nederlands schooldiploma, zonder onnodig tijdverlies, is de beste startpositie op de arbeidsmarkt. Nieuwkomers tot 28 jaar worden daarom zo snel mogelijk doorgeleid naar een Nederlandse beroepsopleiding.

De route bestaat uit een taalschakeltraject waarbij de focus ligt op het aanbieden van taallessen, met daarnaast aandacht voor studievoordigheden en loopbaanoriëntatie. Dit taalschakeltraject moet uiteindelijk bijdragen aan een betere doorstroom van jonge nieuwkomers naar het reguliere onderwijs. In het nieuwe stelsel zijn gemeenten en onderwijsinstellingen uiteindelijk hiervoor verantwoordelijk. Gemeenten moeten zich ook inzetten voor hun begeleiding tijdens het volgen van een opleiding om te voorkomen dat zij vroegtijdig uitvallen.

2. B1-route

Nieuwkomers van 28 jaar en ouder moeten het examen op B1 niveau behalen. Het leren van de taal wordt gecombineerd met werk of andere vormen van praktijk (duaal). Alleen als taalniveau B1 niet haalbaar is, is het mogelijk om op taalniveau A2 het inburgeringsexamen af te leggen.

3. Z-route

Voor wie de onderwijs- of B1-route buiten bereik ligt, komt er een route waarbij de deelnemer leert zich in de maatschappij te redden.

Voor mensen met een beperkt leervermogen of mensen die in hun eigen taal analfabeet zijn en voor wie de reguliere examenroute geen optie is, wordt een speciale leerroute ontwikkeld: de Z-route. Het doel van de Z-route is zelfredzaamheid in de samenleving en het zo veel mogelijk beheersen van de taal. Vaak wordt in het land van herkomst kennis opgedaan door te doen en niet door te leren. Daarom is het belangrijk om niet alleen taal aan te bieden in een traditioneel klaslokaal maar juist door het organiseren van allerlei activiteiten, zoals buiten wandelen, samen sporten, samen koken. Deze activiteiten stimuleren het leren van de taal op een andere manier.

4.2 Nieuwe instroom

Dit zijn de toekomstige nieuwkomers die vanaf juli 2021 onder de WI zullen vallen. We verwachten per jaar in totaal ongeveer 40 nieuwe inburgeraars, 26 tot 30 personen daarvan statushouder.

5. Kader

We gebruiken 2020 en begin 2021 als overbrugging. Daarin gaan we zaken alvast in gang zetten en inrichten om in juli 2021 klaar te zijn voor de nieuwe wet.

Van belang is om te weten dat de nieuwe Wet inburgering (vanaf nu WI) de volgende voorwaarden stelt:

1. Alleen de doelgroep asielstatushouders krijgt het recht op een gratis gemeentelijk inburgeringsaanbod (keuze uit 3 leerroutes), twee gratis examenpogingen en maatschappelijke begeleiding. Geen ontheffingen meer.
2. Gezinsmigranten en overige migranten hebben voor de leerroutes geen recht op een inburgeringsaanbod van de gemeente. Wél hebben zij recht op een brede intake, Persoonsplan Inburgering en Participatie (PIP), training Kennis Nederlandse Maatschappij (KNM), Module Arbeidsmarkt en Participatie (MAP), Participatieverklaringstraject (PVT) en een DUO-lening.
3. De gemeente kan met het inburgeringsaanbod- en plicht pas starten als de brede intake en de PIP hebben plaatsgevonden.
4. De gemeente ontzorgt de nieuwkomers. Gedurende de eerste zes maanden na de huisvesting in de gemeente, zorgt de gemeente voor de betaling van de huur, zorgverzekering en andere vaste lasten.
5. Er gaat een vorm van prestatiebekostiging gelden voor de gemeenten, in ieder geval op grond van de aantallen die binnen de gestelde termijnen de inburgering hebben gehaald. Het totale budget voor de gemeenten wordt geoormerkt en aan een aantal bestedingsvoorwaarden gekoppeld.
6. Er komt een combinatie van boetes:
 1. Handhaving door gemeenten op het meewerken aan de brede intake, PIP, voortgangsgesprekken, nakomen van de afspraken uit de PIP en participatiedeel (P-wet)
 2. Handhaving door DUO op het op tijd voldoen aan de MAP, PVT en inburgeringsplicht.

Hebben we het in dit plan over statushouders dan betreft het de groep onder 1. Wanneer het gaat om de groepen onder 1 en 2 dan hebben we het over nieuwkomers.

6. Aanpak

Om aan onze ambitie te voldoen, stellen we een samenhangende aanpak voor die in 2020 en begin 2021 wordt ontwikkeld en in juli 2021 volledig wordt uitgevoerd. Voor statushouders die vanaf 2020 nieuw instromen gaan we taaltrajecten combineren met leren in de praktijk.

Door deze combinatie verwachten we dat statushouders sneller stappen zetten, met het behalen van een inburgeringsdiploma en/of het vinden van een baan als concreet resultaat. In het traject krijgen ook werken aan persoonlijke ontwikkeling en ondersteuning op gezondheid en zorg nadrukkelijk een plek.

Omdat het Rijk nog werkt aan de uitwerking van de WI, kunnen er tijdens de uitvoering van het plan onderdelen aangescherpt of aangepast worden.

Doordat we in juli 2021 overgaan naar een nieuw stelsel ontstaan er twee groepen:

- 1 Toekomstige nieuwkomers vanaf juli 2021
- 2 Nieuwkomers onder het huidige stelsel

1 De toekomstige nieuwkomers

Nieuwkomers die onder de WI gaan vallen en voor wie de gemeente verantwoordelijkheden draagt. Op die nieuwe verantwoordelijkheden bereiden we ons nu al voor.

2 Nieuwkomers die onder het huidige stelsel vallen

Van hen wordt verwacht dat zij zelf hun inburgering regelen, terwijl dat teveel gevraagd is. Binnen onze mogelijkheden, gaan we nieuwkomers onder het huidige stelsel nu al extra ondersteuning geven zodat zij sneller hun plek vinden in de maatschappij.

We ontwerpen voor beide groepen een traject waarbij de nieuwkomers snel onderdeel uit gaan maken van onze samenleving. Een traject dat intensief is en we samen vormgeven met partners en de deelnemers. In deze paragraaf schetsen we hoe we de integratie gaan aanpakken, met wie en op welke termijn.

Om de integratie en participatie van de nieuwkomers versneld te laten plaatsvinden, moeten wij hen goed in beeld hebben. Binnen de gemeente zorgen de klantmanagers hiervoor. Alleen dan kunnen wij de juiste begeleiding en het best passende traject aanbieden. De afspraak is dat de klantmanagers in 2020 de statushouders zo kort mogelijk na hun huisvesting in Overbetuwe spreken. Vanaf juli 2021 spreken zij de nieuwe statushouders al in het AZC nog voordat zij gehuisvest worden. Dan wordt de brede intake uitgevoerd. Een externe organisatie bepaalt de leerroute. Met alle informatie wordt voor deze statushouders een PIP opgesteld. Zij worden dan al gekoppeld aan een passend inburgeringstraject en een passend duaal onderdeel. Bij voorkeur doet de klantmanager dit in samenwerking met de verschillende 'externe' partners waarmee hij nauw contact heeft. Met hen maken we duidelijke afspraken over de werkwijze en over de resultaten die we willen behalen. We houden goed in de gaten of die resultaten worden behaald, zodat we waar nodig kunnen bijsturen.

Om te voldoen aan de behoeften van een snelle integratie, beschrijven we een proces dat zich richt op een traject dat een maximale duur heeft van drie jaar.

Het traject bestaat uit de volgende onderdelen:

6.1 Taal

Taalverwerving als tweede taal is voor volwassenen een intensief proces. De snelheid van leren en de resultaten van een onderwijstraject hangen samen met een aantal factoren:

- Het cognitieniveau van de deelnemer.
- Het alfabetiseringsniveau van de deelnemer.
- De vooropleiding van de deelnemer.

Een externe organisatie bepaalt welke leerroute de statushouder moet volgen. Op basis daarvan koppelt de klantmanager de statushouder aan het passende inburgeringsaanbod. Zelf brengt hij de competenties en de interesses van de statushouder in kaart. Op die manier kan zo goed mogelijk een passend duaal traject ingezet worden.

De Nederlandse taal leert de statushouder door middel van diverse leervormen en leeromgevingen. Deze omgevingen zijn hieronder weergegeven.

Formeel onderwijs. Het klassikaal onderwijs wordt verzorgd door docenten met een NT-2 diploma. In 2020 regelen de statushouders dit nog zelf. Vanaf juli 2021 verwijzen de klantmanagers de nieuwe statushouders door naar een passend taalaanbod op basis van het advies voor de leerroute

Informeel onderwijs bestaat vaak uit conversatielessen met bijvoorbeeld taalmaatjes. Native-speakers gaan bijvoorbeeld dieper in op een maatschappelijk onderwerp met de persoon die de taal leert. Taalmaatjes worden dit jaar ingekocht bij Forte Welzijn en conversatielessen bij Vluchtelingenwerk. We onderzoeken hoe effectief dit is en of we dit in 2021 ook bij deze partners willen inkopen.

Omgeving. Als mensen de taal niet of onvoldoende machtig zijn, is een stimulerende omgeving, waarin Nederlands gesproken wordt, erg belangrijk. De voorgaande leervormen kunnen niet op zichzelf staan als er geen of weinig contact is met native speakers. In 2020 gaan we hiermee al oefenen bij 4WDCARE. Statushouders worden daar geplaatst om werkervaring op te doen, maar vooral ook om in een omgeving te zijn waar ze zich tussen Nederlanders begeven. Ze worden gedwongen om Nederlands te oefenen en bouwen een netwerk op met Nederlanders. Goed voor de taal oefening en steun bij dagelijkse aangelegenheden. Daarnaast wordt er bij 4WDCARE dagelijks een uur Nederlandse vaktaal gegeven aan de aanwezige statushouders..

6.2 Duale deel/participatie

De klantmanagers ondersteunen statushouders bij het zoeken naar participatiemogelijkheden. Via bestaande voorzieningen worden statushouders doorgeleid naar leer-/werktrajecten, werkervaringsplaatsen, betaald werk, vrijwilligerswerk en activerend werk. Tegelijk met het taaltraject, gaan de nieuwkomers deelnemen aan een vorm van participatie/leren in de praktijk. Zij worden aan de volgende activiteiten gekoppeld:

Sociale contacten stimuleren

Het wegwijs maken en thuis voelen in de wijk is een onderdeel van de begeleiding die Vluchtelingenwerk geeft aan statushouders. Na huisvesting wordt kennisgemaakt met de burens en wordt uitgelegd wat er in de buurt te doen is.

Verder is er in Elst het initiatief van Stillare met Forte Welzijn met als doel om ontmoetingen in de wijken te stimuleren, waarbij ervaringsdeskundigen worden ingezet. Voorbeelden hiervan zijn taalinitiatieven en laagdrempelige inlooptmogelijkheden waar nieuwkomers, 'oudkomers' en buurtbewoners elkaar ontmoeten en netwerken opbouwen. Hiermee wordt ook de sociale cohesie bevorderd. Statushouders krijgen hier de kans om te 'landen' en leren over de Nederlandse gebruiken en behoefte aan ordening.

We willen dat naast het 'ontmoeten', nog meer aandacht komt voor relaties aangaan en versterken. Het blijkt dat statushouders het moeilijk vinden hun sociale netwerk uit te breiden. Er is behoefte aan ondersteuning bij het versterken van contactlegging met anderen. Ontmoeting in wijkcentra, social media, netwerkmaatjes en andere tools kunnen hieraan bijdragen.

Deelname duurt maximaal een jaar wanneer uiterlijk een stap vooruit gezet moet worden naar een van de volgende activiteiten:

Het project van 4WDCARE waar werkervaring kan worden opgedaan en/of competenties getoond kunnen worden. Er wordt Nederlands geoefend en er worden netwerken opgebouwd. Deelname duurt maximaal een half jaar waarna er een volgende stap gezet moet worden.

Bij 2 Switch waar werkervaring kan worden opgedaan en/of competenties getoond kunnen worden. Ook hier wordt Nederlands geoefend en netwerken opgebouwd. Deelname duurt maximaal een half jaar waarna er een volgende stap gezet moet worden.

De klantmanagers houden intensief contact met de trajectaanbieder om de vooruitgang te monitoren. Als de doelen behaald zijn, worden de deelnemers begeleid naar een fulltime studie, vrijwilligerswerk, een leerwerktraject, werkervaringsplek of betaald werk. De passende plekken hiervoor kunnen de klantmanagers vinden in het 'productenboek' dat het team Werk en Inkomen gebruikt om hun kandidaten op passende trajecten te zetten.

Ondersteuning naar werk

De klantmanagers bieden ondersteuning aan statushouders in hun loopbaan naar werk. Dit doen zij samen met het Werkgeversservicepunt.

Het werkdeel gaan we verder ontwikkelen op basis van de ervaringen in de pilot duale trajecten van de gemeenten die hiervoor pilots draaien. We vragen werkgevers naar hun advies en hun ervaringen.

Nieuwkomers beginnen vaak niet op nul. Ze hebben in het land van herkomst opleidingen gevolgd en werkervaring opgedaan die ze misschien ook in Nederland kunnen inzetten.

We kijken ook naar mogelijkheden op de arbeidsmarkt. Hiervoor zetten we onze jobcoach in.

Een vergelijkbare aanpak zoals hierboven genoemd, hebben we medio 2017 al ingezet in het project 'Versnelde integratie en participatie statushouders' en heeft over een periode van 2½ jaar geleid tot een uitstroom uit de bijstand onder statushouders van 30%.

6.3 Wat willen we bereiken?

90% van alle nieuwkomers is binnen 3 maanden na huisvesting gestart met de inburgering.

90% van alle nieuwkomers op een inburgeringstraject is geslaagd binnen 3 jaar.

80% van alle nieuwkomers doet mee binnen 3 jaar.

40% van alle statushouders (in de bijstand) stroomt uit naar werk of studie binnen 2 jaar.

We onderzoeken met genoemde partners hoe bestaande initiatieven nog beter kunnen aansluiten op de vraag van nieuwkomers.

6.4 Maatschappelijke begeleiding onder de Nieuwe wet inburgering

De maatschappelijke begeleiding moet vanaf juli 2021 in ieder geval bestaan uit de componenten:

1. praktische hulp bij het regelen van basisvoorzieningen en bewegwijzering na de huisvesting en
2. voorlichting over leefgebieden in de Nederlandse samenleving.

Maatschappelijke begeleiding is een bestaande taak, die aan de hand van de nieuwe wet wel iets anders moet worden ingevuld.

In 2020 verzorgt VWON nog de maatschappelijke begeleiding 'oude stijl'. Gedurende het jaar onderzoeken we of wij met hen doorgaan na dit jaar of de maatschappelijke begeleiding (deels) bij andere partners inkopen.

6.5 Preventie en ontzorgen

Naast het neerzetten van een solide basis op **meedoen** en **thuisvoelen**, is het belangrijk om mogelijke problemen voor te zijn omdat die het meedoen in de samenleving in de weg kunnen staan.

In de WI wordt 'ontzorgen' verplicht voor alle nieuwkomers in de bijstand. Dat betekent dat de eerste zes maanden de kosten voor de huur, zorgverzekering en energie van de uitkering wordt ingehouden. Zo kan de nieuwkomer zich eerst focussen op participatie en inburgering en leren hoe je financieel zelfredzaam kunt worden.

Op dit moment kan in samenwerking met de afdeling W&I per persoon al besloten worden om de vaste lasten in te houden, en wordt na een periode getoetst of dat nog nodig is. We passen de bestaande werkwijze aan waar nodig om te voldoen aan de eisen die de nieuwe wet stelt.

Om te voorkomen dat de nieuwkomer na de periode van ontzorgen alsnog in de problemen komt, is het wenselijk dat zij gedurende de periode van ontzorging, leren omgaan met geld. Daarvoor kunnen trajecten ingekocht worden, zoals Eurowijzer bij VWON die dan tijdens de ontzorgingsperiode ingezet kunnen worden.

We blijven de statushouders begeleiden om zo snel mogelijk aan de slag kunnen in de praktijk. Daardoor kunnen zij sneller werkervaring opdoen en de taal leren. Dit vergroot hun kans om een baan te vinden en uit de uitkering te komen.

Daarnaast wordt de kans groter dat zij binnen de termijn van drie jaar hun inburgeringsdiploma halen. Daarmee wordt voorkomen dat zij de lening van DUO, die kan oplopen tot maximaal € 10.000,-, moeten terugbetalen. De lening die is afgesloten om het inburgeringstraject te betalen, wordt alleen omgezet in een gift als binnen drie jaar het inburgeringsdiploma wordt behaald. Voor de gemeente betekent dit, dat we daarmee instroom in de schuldhulpverlening kunnen voorkomen.

7. Regie op de uitvoering

7.1 De klantmanager:

- is verantwoordelijk voor het afnemen van een brede intake en stelt op basis daarvan, samen met de nieuwkomer, een persoonlijk Plan Inburgering en Participatie (PIP) op;
- volgt en bewaakt de doelstellingen van de nieuwkomer;
- biedt individuele begeleiding aan de nieuwkomer, en stuurt daarbij aan op zelfredzaamheid;
- spreekt de nieuwkomer aan op gedrag en werkt cultuursensitief;
 - is alert op signalen van mogelijke problemen en kan daar de nodige hulp voor inzetten;
 - monitort de nieuwe instroom en ziet daardoor trends en ontwikkelingen;
 - stimuleert samenwerking met, en tussen, ketenpartners;
 - heeft de doorzettingsmacht om ketenpartners aan te spreken;
 - neemt de regie, om samen met partners tot een gezamenlijke strategie te komen;
 - werkt wijkgericht;
 - weet ervaringsdeskundigen uit de woonkern te benutten.

Voor elke nieuwkomer stelt de klantmanager een persoonlijk PIP op. (Het PIP wordt gekwalificeerd als beschikking). In dit plan staat welke leerroute hij gaat volgen en hoe de ondersteuning en begeleiding wordt georganiseerd. Het uitgangspunt is dat we ondersteuning geven die nodig en passend is in de situatie van de nieuwkomer. Het doel is om de nieuwkomer te ondersteunen op weg naar een zelfstandig bestaan in Overbetuwe.

De klantmanager is aanspreekpunt voor de nieuwkomer, en heeft tegelijk een centrale rol in de samenwerking met andere partijen die betrokken zijn bij het traject, zoals de taalaanbieder. Hij kijkt naar wat het beste inburgeringstraject per individu zal zijn. Daarin moet de motivatie van die persoon

leidend zijn. De PIP moet een continu dynamisch plan zijn zodat het inburgeringstraject aangepast kan worden op het moment dat de situatie van een statushouder verandert.

Bij de brede intake wordt een beeld gevormd van de startpositie en ontwikkelmogelijkheden van de nieuwkomer. De klantmanager werkt met een integrale aanpak, waarbij het doel is dat de nieuwkomer zich uiteindelijk zelf kan redden op alle leefgebieden. Hierbij moet worden gedacht aan: wonen, financiën, (geestelijke) gezondheid, opvoeding & ouderbetrokkenheid, werk en dagelijkse activiteiten.

Om onze rol als regisseur en opdrachtgever goed uit te kunnen voeren, is het nodig om actuele en juiste informatie te hebben over de ontwikkelingen en resultaten. Hiervoor moeten de klantmanagers veelvuldig contact hebben met organisaties die een rol hebben in de uitvoering van de aanpak. Bij de intake leggen we in een nulmeting de startsituatie vast. Na afronding van het traject kunnen we dan, op basis van dezelfde vraagstelling, het resultaat meten.

7.2 Aandacht voor niet uitkeringsgerechtigden (NUGgers) en vrouwen

Vrouwelijke statushouders hebben een ongunstiger arbeidsmarktpositie ten opzichte van de mannen. Dit wordt enerzijds veroorzaakt door achtergrondkenmerken van de vrouwen zelf: zij hebben vaak geen werkervaring, zijn sterk georiënteerd op de zorg voor het gezin en minder georiënteerd op werk. Anderzijds wordt dit ook veroorzaakt door de inzet van gemeenten als het gaat om arbeidstoeleiding van vrouwelijke statushouders. In veel gemeenten wordt er een traject gestart met degene die het snelste bemiddelbaar is naar werk en vaak zijn dit mannen. Doordat dit traject dan maar aan een persoon per gezin wordt aangeboden, betekent dit dat vrouwen achterblijven.

In het nieuwe inburgeringsstelsel zal er meer ondersteuning voor vrouwelijke statushouders komen en de nieuwe wet zal gemeenten veel mogelijkheden bieden om vanuit een breder perspectief vrouwelijke statushouders betere kansen op participatie te bieden. Het is hierbij van belang om voldoende aandacht te besteden aan het ontdekken van vaardigheden en talenten van de vrouwelijke statushouders en aan oriëntatie op de arbeidsmarkt.

Ook als het gezin uit de uitkering geraakt door het werk van de man, moet de vrouw haar traject kunnen blijven volgen. Als niet uitkeringsgerechtigde (NUGger). Hiermee voorkomen we dat zij buiten beeld raakt en niet meer integreert en participeert.

Ook moet kinderopvang een onderwerp zijn in de inburgering. Die moet geregeld worden als beide partners integratietrajecten volgen of de een werkt en de ander een traject volgt.

7.3 Netwerkgeregule

Omdat we te maken hebben met veel partners die elkaar nodig hebben om tot een integrale aanpak te komen, gaan we werken met een netwerk. De gemeente zal de netwerkgeregule op zich nemen. Dat is ook logisch als opdrachtgever en eindverantwoordelijke voor de inburgering en integratie. Daarnaast is kennisdeling net zo belangrijk. Met het project 'vliegwielen' is hiermee al een begin gemaakt.

In het kennisnetwerk doen verschillende partners en ervaringsdeskundigen in de gemeente mee: Vluchtelingenwerk, W&I, de sociale kernteams, de GGD, de Vrijwilligerscentrale, de Woningcorporaties, Forte Welzijn en diverse initiatieven uit de wijken.

7.4 Verantwoording aan het Rijk

Het Rijk wil de resultaten monitoren. De manier waarop dit wordt vormgegeven, wordt nog uitgewerkt door het ministerie van SZW in overleg met gemeenten, de ministeries van Financiën en BZK.

8. Samenwerking

Een goede samenwerking met partners in de gemeente is een belangrijke voorwaarde om de doelen te kunnen behalen die we hebben gesteld in dit plan. Het moet duidelijk zijn wie welke rol heeft, wat we van elkaar kunnen verwachten in de werkwijze en welke resultaten worden behaald. Dat gaan we verwoorden in de opdrachten die we geven aan de partners. De opdrachten die we al hebben met partners, gaan we aanscherpen. Hierin nemen we bijvoorbeeld cultuursensitief werken en het signaleren van en reageren op problemen mee.

Elk kwartaal rapporteren de partners over de resultaten en gaan we daarover met hen in gesprek. Zo kunnen we snel bijsturen wanneer de uitvoering niet goed verloopt.

8.1 Met andere gemeenten

Een regionale werkgroep van gemeenten uit de arbeidsmarktregio Arnhem gaat de inkoop van inburgeringstrajecten gezamenlijk oppakken. Vanwege het grotere aantal statushouders is het

voordelig om dit gezamenlijk te doen omdat we daarmee betere afspraken kunnen maken met taalaanbieders, een gevarieerder aanbod kunnen organiseren en de kosten kunnen drukken. Het totale aantal te huisvesten statushouders voor 2020 voor deze regio is 336 (Overbetuwe 30). Er wordt een externe projectleider ingehuurd die de werkgroep gaat ondersteunen bij het inkooptraject.

8.2 Landelijk

In de pilots van de Veranderopgave Inburgering die landelijk worden uitgevoerd, wordt geoefend met verschillende methodieken. Bewezen interventies die uit deze landelijke onderzoeken komen, gaan we gaandeweg invoeren met onze samenwerkingspartners, zoals Vluchtelingenwerk en Forte Welzijn.

8.3 Criteria voor taalaanbieders

De aanbieders waarmee we gaan samenwerken, worden gekozen op basis van een strenge selectie. We stellen eisen die gaan over de uitvoering, zoals het aanbieden van duale trajecten. En over het zoveel mogelijk aansluiten op de situatie van de inburgeraar, vooral op het gebied van werk. Dat betekent dat er ook aandacht is voor vaktaal en flexibel taalaanbod voor werkenden, zoals lessen in de avonden en op de werkplek. Daarnaast stellen we eisen die gaan over de kwaliteit van het aanbod en het behalen van de resultaten. Blijft dit achter, dan verbinden we daar consequenties aan. We kijken naar de inhoud van het traject, kwaliteitseisen en randvoorwaarden zoals kinderopvang. Hierbij vragen we om input van taalaanbieders, werkgevers en inburgeraars.

8.4 Regierol op beleidsniveau

Op beleidsniveau wordt de integratie van de statushouders integraal opgepakt. Acties gericht op de bevordering van de integratie en participatie van statushouders worden vanaf 2020 'beleid breed' (Participatiewet, WMO en Jeugdwet) opgepakt. Hiermee zorgen wij ervoor dat zaken die spelen bij statushouders en hun kinderen op het vlak van zorg, gezondheid en WMO samen met de participatievraagstukken worden opgepakt. Door de integrale aanpak komen belemmeringen, uitdagingen en mogelijkheden van de statushouders direct volledig in beeld. Ingezette trajecten kunnen op elkaar worden afgestemd en zijn daardoor efficiënter.

9. Financiering 2020

- Maatschappelijke begeleiding:

De gemeente ontvangt € 2370 per nieuw gehuisveste statushouder van 18 jaar en ouder. Dit bedrag moet per volwassen statushouder worden geïnvesteerd in een traject maatschappelijke begeleiding. Het totale aantal trajecten nodig per jaar en de daaraan gekoppelde financiering kan worden vastgesteld op basis van de taakstelling huisvesting statushouders dat jaarlijks wordt opgelegd. Op basis van deze aantallen kan dit product worden ingekocht.

- Overige geldstromen:

Budget "overbrugging 2020 " Er wordt landelijk 20 miljoen euro vrijgemaakt voor de ondersteuning en begeleiding van inburgeraars. Daarvan is in 2020 € 55.000, - beschikbaar voor Overbetuwe.

10. Financiering 2021

Over de financiering voor 2021 en verder is nog geen duidelijkheid. De bevindingen van de pilots die nu landelijk lopen, worden meegenomen. Hierover is het Rijk nog in gesprek met de VNG. Die heeft al aangegeven dat het voorgestelde bedrag veel te laag is.

Gemeenten die vanaf juli 2021 i.k.v. de Nieuwe wet inburgering bovengemiddeld presteren, worden financieel beloond met relatief meer te besteden budget. Dit prestatie-model wordt via een ingroeimodel ingevoerd. De verwachting is dat drie á vier jaar na invoering van het nieuwe stelsel een deel van het budget wordt verdeeld op basis van inburgeringsresultaten. Als gemeente leggen we verantwoording af aan het Rijk over de besteding van de middelen via de jaarlijkse SiSa-verantwoording.

11. Monitoring en evaluatie

De positie van de nieuwkomers op de participatieladder en de uitgebreide inventarisatie van bestaande initiatieven en knelpunten dient per 1 januari 2020 als 0-meting.

In september 2020 vindt een tussenevaluatie plaats, opdat de uitkomsten daarvan worden meegenomen in de gemeentebegroting voor 2021.

In december 2021 vindt de volgende evaluatie plaats.

De wijze waarop geëvalueerd wordt is onderdeel van de aanpak.

(Mogelijke) indicatoren zijn:

- stijging van de statushouders op de treden van de participatieladder
- type ondersteuning dat nodig is en aantallen statushouders die daar gebruik van maken
- aantal knelpunten versus aantal knelpunten dat is opgelost
- aantal hiaten versus aantal hiaten dat is ingevuld
- tevredenheid onder statushouders over de ondersteuning zelf en ervaren effect/opbrengst

(Mogelijke) methoden voor monitoring en evaluatie:

- registreren van de positie op de participatieladder van de statushouders
- registratie van statushouders en nieuwkomers
- registratie van deelnemers
- klanttevredenheidsonderzoek in het algemeen of per initiatief
- storytelling

Bijlage 1: bestaande initiatieven voor en door statushouders

WIE	WAT	WAAR
Vluchtelingenwerk	Ondersteuning bij vestiging, inburgering en participatie. Bemiddelen naar participatie plekken en begeleiding. Participatieverklaringstraject, Nederlandse les en inburgering.	Overbetuwe, vanuit Elst
RijnIJssel	Nederlandse les	Elst
Wooncorporaties	Zorgen voor snelle huisvesting zodat mensen een stabiele basis hebben en van daaruit het netwerk kunnen opbouwen.	Overbetuwe
OnsOverbetuwe.nl	Online platform voor nieuws, activiteiten en vraag en aanbod met buurtverbinders die ook offline matchen	Overbetuwe
Vrijwilligers Steunpunt Overbetuwe (Forte Welzijn)	Vrijwilligersvacaturebank, talentenbank, spreekuur	Overbetuwe
HomeStart (Forte Welzijn)	Ondersteuning jonge gezinnen door vrijwilligers, waaronder veel vluchtelingengezinnen	Overbetuwe
Bibliotheek Gelderland-Zuid	Taalcafé	Elst, Zetten
Bibliotheek – Loon en Werk	Integratiepilot: les in taal en cultuur, sport en vrijwilligerswerk	Zetten / Heteren
Forte Welzijn/ Triade	Internet/taalcafé voor jonge nieuwkomers (< 30 jaar)	Elst
Internationale vrouwenclub (Forte Welzijn)	Maandelijkse ontmoetingsmiddagen voor alle vrouwen	Elst
Stichting 4WDCARE,	Kleinschalige opleiding in logistiek, hout en metaalbewerking, verhuizingen, kledingreparatie en kleding sorteren. Oefenen Nederlands en opbouwen netwerk.	Andelst
Stillare en Forte Welzijn integratieopgave nieuwkomers	Nieuwkomers(vrouwen) leren over de organisatie van het dagelijkse leven in NI. Krijgen informatie over scholing, werk enz. Oefenen de taal en bouwen contacten op met andere nieuwkomers maar ook met buurtbewoners. Bevordering maatschappelijke cohesie.	Elst. Uitbreiden naar andere kernen.
Herberg de Aandacht	Wereldkoken: 1x maand kookt iemand gerechten uit land van herkomst	Heteren
Sociale Kernteams	Ondersteuning bij welzijn en (jeugd)zorg	Overbetuwe vanuit diverse kernen
Werk en Inkomen	Begeleiding naar scholing, werk en vrijwilligerswerk	Overbetuwe
Overbetuwe Voor Elkaar	Online platform voor matchen vraag en aanbod voor diverse vormen van ondersteuning	Overbetuwe
Stapelbaantjes	Platform voor matchen vraag en aanbod voor kleine baantjes, eenmalige klussen en vrijwilligersklussen	m.n. Gelderland-Zuid

Bijlage 2: Cijfers statushouders

De afgelopen 17 jaar heeft de gemeente Overbetuwe 733 statushouders gehuisvest. Van hen ontvangen er 293 een bijstandsuitkering. (Het gaat om 207 bijstandspartijen. Inclusief partner kom je dan uit op 293).

In 2020 moet de gemeente 30 statushouders huisvesten. De verwachting op dit moment is dat het aantal hetzelfde zal zijn in 2021.

De arbeidsmarktregio Arnhem moet in 2020 336 statushouders huisvesten. Ook hier is de verwachting dat het aantal in 2021 hetzelfde zal zijn.

De statushouders worden verspreid gehuisvest over alle kernen van Overbetuwe. Leeftijd ongeveer 30 % jonger dan 17, 60% 17 tot 55 en 10% ouder dan 55 jr.

Bijlage 3 Overzicht taalniveaus

	Begrijpen		Spreken		Schrijven
	Luisteren	Lezen	Productie	Gesprekken voeren	
A1	Begrijpt vertrouwde uitdrukkingen en eenvoudige zinnen als er heel langzaam en duidelijk gesproken wordt.	Kan vertrouwde namen, woorden en zeer eenvoudige zinnen begrijpen in standaardteksten als mededelingen, posters, catalogi.	Kan zich uitdrukken in losse woorden en in korte, eenvoudige zinnen over concrete zaken uit de eigen leef- of werkomgeving.	Kan deelnemen aan eenvoudige gesprekken in situaties die veel voorkomen in het dagelijks leven en op de werkplek.	Kan losse woorden zoals personalia in formulieren invullen en een korte tekst schrijven zoals vakantiegroeten op een ansichtkaart.
A2	Begrijpt de belangrijkste punten van korte en eenvoudige boodschappen en aankondigingen als er langzaam en duidelijk gesproken wordt.	Kan korte en eenvoudige teksten lezen over concrete onderwerpen uit de eigen werk- of leefomgeving.	Kan in eenvoudige bewoordingen een beschrijving geven van mensen, leef- en werkomstandigheden, dagelijkse routines enzovoort.	Kan korte gesprekken voeren in standaard-situaties. Kan vragen stellen en beantwoorden en ideeën en informatie uitwisselen over vertrouwde onderwerpen in voorspelbare, alledaagse situaties.	Kan korte, informele brieven schrijven en boodschappen noteren in telegramstijl.
B1	Begrijpt feitelijke informatie over veel voorkomende onderwerpen uit dagelijks leven en werk.	Kan feitelijke teksten over onderwerpen uit de eigen werk- of leefomgeving lezen met een redelijke mate van begrip.	Kan een eenvoudige uiteenzetting geven over vertrouwde onderwerpen uit de eigen leef- en werkomgeving.	Kan met redelijk gemak deelnemen aan gesprekken over onderwerpen uit het dagelijkse leven, gericht op het onderhouden van sociaal contact en het regelen van zaken.	Kan eenvoudige samenhangende tekst schrijven over vertrouwde onderwerpen in het dagelijkse leven, op werk of opleiding.
B2	Begrijpt meer complexe informatie over onderwerpen uit het dagelijks leven en de wereld van opleiding en beroep in voldoende mate om de draad van het betoog te volgen.	Begrijpt een breed scala aan teksten op het eigen vak- of interessegebied. Begrijpt teksten over specialistische onderwerpen als hij voldoende kennis heeft van het desbetreffende onderwerp.	Kan een duidelijk, gedetailleerd betoog houden over een breed scala van onderwerpen uit het eigen interesse- of werkgebied.	Kan op een effectieve wijze deelnemen aan (semi-)formele en informele gesprekken over onderwerpen van praktische, sociale en beroepsmatige aard. Kan in een discussie een mening geven en die met argumenten onderbouwen.	Kan duidelijke, gedetailleerde tekst schrijven over een breed scala van onderwerpen in het dagelijks leven, in het beroepsleven en in opleidingen.
C1	Kan uitgebreide betogen over abstracte en complexe onderwerpen volgen, ook buiten het eigen interesse- of vakgebied. Begrijpt veel idioom en spreektaaluitdrukkingen.	Kan tot in detail lange, complexe teksten begrijpen, waaronder specialistische artikelen en lange technische instructies op het eigen vakterrein of bedoeld voor de ge-interesseerde leek, mits moeilijke passages herlezen kunnen worden.	Kan gedetailleerde en precieze beschrijvingen geven van en formele presentaties houden over complexe onderwerpen.	Kan zich vloeiend en spontaan uitdrukken. Kan de taal flexibel en effectief gebruiken voor sociale en voor professionele doeleinden.	Kan duidelijke, goed-gestructureerde teksten over complexe onderwerpen in werk, opleiding en privé-leven adequaat en accuraat schrijven.